

محمد رسول الله

EŞSİZ REHBER
HAZRETİ MUHAMMED
VE ASR-I SAÂDET

- KONULU SİYER -

3



محمد رسول الله

EŞSİZ REHBER
HAZRETİ MUHAMMED
VE ASR-I SAÂDET

- KONULU SİYER -

2



محمد رسول الله

EŞSİZ REHBER
HAZRETİ MUHAMMED
VE ASR-I SAÂDET

- KONULU SİYER -

1



والله
محمد رسول

E Ş İ Z
REHBER
HAZRETİ
MUHAMMED
ve
ASR-I SAÂDET
-KONULU SİYER-

CİLT
1



والله
محمد

E Ş S İ Z
REHBER
HAZRETİ
MUHAMMED

ve
ASR-I SAÂDET
-KONULU SİYER-

CİLT
2



والله
محمد

E Ş S İ Z
R E H B E R
H A Z R E T İ
M U H A M M E D

ve
A S R - İ S A Â D E T
- K O N U L U S İ Y E R -

CİLT
3





TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

EŞSİZ REHBER HZ. MUHAMMED
ve ASR-I SAÂDET (1. Cilt)

Genel Yayın No: 2803 • Kaynak Eserler: 303

Genel Koordinatör

Prof. Dr. Huriye MARTI

Proje Koordinatörü

Prof. Dr. Eyüp BAŞ

Yayın Yönetmeni

Cafer Tayyar DOYMAZ

Koordinasyon

Önder ÖZKAN

Dr. Hale ŞAHİN

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Ali ERBAŞ

Prof. Dr. Mustafa FAYDA

Prof. Dr. Huriye MARTI

Prof. Dr. Eyüp BAŞ

Doç. Dr. Selim ARGUN

Editörler

Prof. Dr. Eyüp BAŞ

Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU

Prof. Dr. Gülgün UYAR

Prof. Dr. Halide ASLAN

Prof. Dr. Kasım ŞULUL

Prof. Dr. M. Bahaüddin VAROL

Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN

Doç. Dr. Mustafa Necati BARİŞ

Doç. Dr. Nihal ŞAHİN UTKU

İlmi Araştırma Ekibi

Dr. Aygün YILMAZ UZUNÖZ

Dr. Elif Kübra ASLANDOĞDU

Dr. Esra ERDOĞAN ŞAMLIOĞLU

Dr. Muharrem Samet BİLGİN

Dr. Nejla CEYHAN

Dr. Remziye SEÇEN

Esra KÖŞELİ

Feyza KAPLAN

Haluk Zahid KIZILYER

Muhammed Ali TUZLU

Okan UZUNÖZ

Tuğba TÜRKAN

Edebi Redaksiyon

Prof. Dr. Münire Kevser BAŞ

Doç. Dr. Bedia KOÇAKOĞLU

Ahmet BELADA

Sanat Yönetmeni

M. Sadreddin ÖZÇİMİ

Sanat Koordinatörü

Ali Ulvi MIHOĞLU

Görsel Editörleri

Doç. Dr. Nihal ŞAHİN UTKU

Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU

Son Okuma

Prof. Dr. Huriye MARTI

Doç. Dr. Fatih KURT

Dr. Hale ŞAHİN

Harita ve İnfografikler

Erol POLAT

Alaaddin ŞAHİN

Kapak Minyatürleri

Jahongir ASHUROV

Nakkaşhane

Grafik-Tasarım

Emre YILDIZ

Hüsniye ÇOMAK

Tashih ve Baskı Takip

Esma ÇETİN

Zeynep Selin TERZİ

Eser Yayın Kurulu Kararı: 10.07.2025/78

1. Baskı, Ankara, Ağustos 2025

ISBN: 978-625-435-986-6 (Tk)

978-625-435-987-3 (I.c)

2025-34-Y-0003-2803

Sertifika No: 46325

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın Tic. San. Ltd. Şti.

Akçaburgaz Mh. 137. Sk. No: 12 Esenyurt - İstanbul

Tel: 444 62 18 • Sertifika No: 71320

© Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü

Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı

Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı

No: 147/A 06800 Çankaya/ANKARA

Tel: (0312) 294 43 93 / Faks: (0312) 294 42 57

e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

www.diyanet.gov.tr

ﷺ

E Ş S İ Z
R E H B E R
H A Z R E T İ
M U H A M M E D
ve
A S R - İ S A Â D E T
- K O N U L U S İ Y E R -

CİLT
1



İçindekiler

TAKDİM	5
AKADEMİK HEYET	14
ÖN SÖZ	33

Giriş

SİYER İLMİ: ANLAM VE DEĞERİ	38
SİYER YAZICILIĞI VE TARİHİ GELİŞİMİ	43
Siyer Yazıcılığına Dair Başlıca Kavramlar	43
Siyer Yazıcılığının Doğuşuna Etki Eden Faktörler	45
Siyer Yazıcılığının Gelişimi	49
<i>Siyer-i Nebî Bilgisinin Toplanması</i>	49
<i>Siyer-i Nebî Bilgisinin Tasnifi ve Kitaplaştırılması</i>	51
<i>Siyer-i Nebî Bilgisinin Dünya Tarihine Konumlandırılması</i>	53
<i>Temel Siyer Metinleri Eksenli Şerh ve Derlemeler</i>	54
<i>Siyer Bilgisini Yeniden Yorumlama ve Sunma Çabaları (19. Yüzyıl ve Sonrası)</i>	57
SİYERİN DOĞRU YORUMLANMASINDA FARKLI DİSİPLİNLERİN KATKISI	61
ANA HATLARIYLA KONULU SİYER PROJESİ	67

01

BÖLÜM

Hz. Muhammed'in Hayatı - İslâm Öncesi Dünya -

İSLÂM ÖNCESİ DÜNYA	74
Kadim Medeniyet Havzaları	75
Kadim Dünyanın Temel Dinamikleri	76
Medeniyetler Beşiği: Mezopotamya	77
Nil Havzası	81
Hint ve Çin	83
Hint	83
Çin	85
Yunan – Helen	87
Roma – Bizans	90
Pers – Sâsânî	93
Kültürel ve İktisadî Birikim: Ortak Yönler – Farklılıklar	95
Dinler ve İnançlar	100
Yahudilik	101
Hristiyanlık	103
Pers Dinleri: Mecûsîlik – Maniheizm – Sâbîîlik	105
Hint Dinleri: Hinduizm – Budizm	107
Çin Dinleri: Konfüçyüşçülük – Taoizm	109

02

BÖLÜM

Hz. Muhammed'in Hayatı - İslâm'ın Doğduğu Coğrafya: Arap Yarımadası -

İSLÂM'IN DOĞDUĞU COĞRAFYA: ARAP YARIMADASI	114
Coğrafi Konumu, Yüzey Şekilleri ve Bölgeleri	114
İklimi ve Bitki Örtüsü	116
Yarımadada Kurulan Devletler	121
Hicâz Bölgesi ve Başlıca Şehirleri: Mekke – Yesrib – Tâîf	124
Sosyal Yapı ve Kabile Geleneği	132
İktisadi Yapı	135
Kültürel Unsurlar	138
Dinî Hayat	142

03
BÖLÜMHz. Muhammed'in Hayatı
- Hz. Muhammed'in Peygamberlik
Öncesi Hayatı -

HZ. MUHAMMED'İN PEYGAMBERLİK ÖNCESİ HAYATI	150
Doğumu, Soyu ve Ailesi	150
Sütanne Yanında Geçen Yılları	155
Annesi ve Dedesi ile Yaşadığı Dönem	158
Amcası Ebû Tâlib'in Yanında Geçirdiği Yıllar ve İlk Ticari Tecrübesi	159
Mekke'deki Hak Arayışına Desteği: Hilfü'l-Fudûl'e Katılması	162
Ticaretle Meşguliyeti	164
Hz. Hatice ile Evliliği	166
Hacerülesved'i Kâbe'ye Yerleştirmesi: Muhammedü'l-Emîn Sevinci	169
Hira Günleri ve İnziva Süreci	173

04
BÖLÜMHz. Muhammed'in Hayatı
- Hz. Muhammed'in Peygamberliği ve
İslâm'a Davetin Mekke Dönemi -

HZ. MUHAMMED'İN PEYGAMBERLİĞİ VE İSLÂM'A DAVETİN MEKKE DÖNEMİ	178
İlk Vahiy ve İslâm'ın İlk Mesajları	178
İlk Müslümanlar	184
Açıktan Tebliği: Safâ Tepesi'nden Mekkelilere Hitabı	186
Müşriklerin İslâm'a Tepkisi: Alaydan İşkenceye	189
Müslümanların Deniz Aşırı Bir Coğrafyaya Sığınması: Habeşistan'a Hicret	195
Kureyş'in Öfkesi: Tüm İlişkilerin Kesilmesi	201
Hüzün Yılı: Ebû Tâlib ve Hz. Hatice'nin Vefatları	203
Tâif Yolculuğu ve Tâiflileri İslâm'a Daveti	207
Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya Yolculuğu: İsrâ ve Mî'rac	210
Davetin Genişlemesi:	
Hac Dönemlerinde Tebliğ ve Yesriblileri İslâm'a Çağrı	214
Akabe Biatları ve Müslümanların Yesrib'e Davet Edilmesi	217
İslâm Davetinin Dönüm Noktası: Hicret	221

05

BÖLÜM

Hz. Muhammed'in Hayatı - Hz. Muhammed'in İslâm'a Davetinde Medine Dönemi -

HZ. MUHAMMED'İN İSLÂM'A DAVETİNDE MEDİNE DÖNEMİ	234
Yesrib'den Aydınlanmış Şehir Medine'ye	234
Medine'de Müslümanlar ve İlk Faaliyetleri	238
<i>Yeni Bir Toplum Yapılanmasına Doğru: Mescid-i Nebevî'nin İnşası</i>	238
<i>Muhacirlerin Karşılaştıkları Zorluklar: Yerleşme ve Geçim Temini</i>	242
<i>Ensar ve Muhacirlerin Kardeş Kılınması: Muâhât</i>	244
<i>Muhtaçlara ve Kimsesizlere Sahip Çıkılması: Suffe</i>	247
<i>Bir Arada Yaşama Sözleşmesi: Medine Vesikası</i>	249
<i>Medine Vesikası</i>	252
<i>Güvenli Bir Bölgenin Oluşturulması ve İlk Nüfus Sayımı</i>	257
<i>Tevhide ve Namaza Çağrı: Ezan</i>	259
Müslümanların Güçlenmesi ile Artan Tehditler	263
Zulme Karşı Savaşa İzin Verilmesi: İlk Seriyye ve Gazveler	263
Müslüman Kimliğinin İnşası: Kiblenin Değişimi ve Ramazan Orucu	267
Mekkeli Müşriklerle İlk Büyük Karşılaşma: Bedir Gazvesi	270
Medine'de Beliren Tehlike: Nifak ve Münafıklar	280
Medine Sözleşmesi'ni İhlal Eden İlk Yahudi Kabilesi: Benî Kaynukâ'	281
İktisadiAğımsızlık: Çarşı ve Pazarın Kurulması	283
Müslümanların Güçlenmesinde Yeni Bir Boyut: Zekâtın Farz Kılınması	287
Müşriklerin İntikamı, Müslümanların İtaatle İmtihanı: Uhud Gazvesi	288
Hz. Peygamber'i Derinden Üzen Elîm Hadiseler: Bîrimaûne ve Recî	298
Yahudi Benî Nadîr Kabilesinin Hz. Peygamber'e Suikast Girişimi	300
Mustalikoğulları Tehdidine Karşı Müreysî Gazvesi	303
Müslümanların İftira ile İmtihanı:İfk Hadisesi	305
Müşriklerin Son Büyük Hamlesi: Hendek Gazvesi	309
Yahudi Benî Kurayza'nın Müslümanlara İhaneti	315
İslâm'a Davette Bir Dönüm Noktası: Hudeybiye Antlaşması	317
Tebliğde Yeni Bir Aşama: Hz. Peygamber'in İslâm'a Davet Mektupları	325
Yahudilerin Bir Tehdit Olmaktan Çıkarılması: Hayber'in Fethi	329
Ertelenen Kâbe Ziyareti: Kazâ Umresi	335
Bizans ile İlk Karşılaşma: Mûte Savaşı	339
Mekke'nin Fethine Açılan Yol: Hudeybiye Antlaşması'nın İhlâli	345
Müjdelenen Zafer: Mekke'nin Fethi	347
Müşriklerin Son Direnişi: Huneyn Gazvesi	356
Evtâs Takibi ve Tâif Kuşatması	359
Mekke Kıyı Emniyetinin Sağlanması: Kızıldeniz Seriyyesi	361

06 BÖLÜM

Hz. Peygamber'in Şahsiyet ve Örneklği - Kişisel Özellikleri -

Bizans Tehdidine Karşı Zorlu Bir Sefer: Tebük Gazvesi	362
Münafıkların Fitne Merkezi Teşebbüsüne Müdahale: Dırâr Mescidi'nin Yıkıtılması	368
İslâm'ın İlk Haccı ve Müşriklere Son Çağrı	372
Yarımadanın Medine'nin Otoritesine Teslimi: Heyetler Yılı	375
Hz. Peygamber'in Vedâ Haccı ve İnsanlığa Son Mesajları	382
Hz. Peygamber'in Son Zamanları, Hastalığı ve Vefatı	390
Hz. Peygamber'in Vefatının Ardından Ashâbın Hüznü: Mersiyeler	398

HZ. PEYGAMBER'İN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİ VE YAŞANTISI	406
İsim, Künye ve Sıfatları	406
Beden Yapısı ve Dış Görünümü	411
Konuşma Üslubu ve Hitabeti	415
Giyim-Kuşamı	419
Yeme-İçme Kültürü ve Âdâbı	422
Sağlık ve Öz Bakım Alışkanlıkları	427
Kullandığı Eşyalar	430
Geçim Durumu	436
İbadet Hayatı	441
Ailesi	451
Evlilikleri	451
Çocukları ve Torunları	461
Aile Hayatı	466
İnsanlarla İlişkileri	469
Liderlik Yönü	476

07 BÖLÜM

Hz. Peygamber'in Şahsiyet ve Örneklği - Ahlâkî Özellikleri -

HZ. PEYGAMBER'İN AHLÂKÎ ÖZELLİKLERİ VE ÖRNEKLİĞİ	484
Güvenilir Oluşu	484
Adaleti	489
Basiret ve Kararlılığı	494
Tedbir ve Tevekkülü	499
Cesareti	503
Farklı Fikirlere Saygılı Oluşu	510
İnsan Onuruna Değer Verişi	515
Sadakat ve Vefakârlığı	520
Hayâsı ve İffet	526
Huzur ve Barış Yanlısı Oluşu	530
Tabiata Duyarlı Oluşu	535
Nezaket ve Zarafeti	539
Alçak Gönüllü Oluşu	546
Duyarlılığı ve Tutarlılığı	550
Ölçülü ve Dengeli Oluşu	554
Diğerkâmlığı	557
Hoşgörüsü	561
Affediciliği	565
Merhamet ve Şefkati	570
İyilikseverliği	576
Cömertliği	579
Sabır ve Metaneti	583
Kanaatkârlığı	588
Şükür ve Minnettarlığı	593
Öğretici, Açıklayıcı ve Nefisleri Arındırıcı Oluşu	596
KAYNAKLAR	603



TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

EŞSİZ REHBER HZ. MUHAMMED
ve ASR-I SAÂDET (2. Cilt)

Genel Yayın No: 2803 • Kaynak Eserler: 303

Genel Koordinatör

Prof. Dr. Huriye MARTI

Proje Koordinatörü

Prof. Dr. Eyüp BAŞ

Yayın Yönetmeni

Cafer Tayyar DOYMAZ

Koordinasyon

Önder ÖZKAN
Dr. Hale ŞAHİN

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Ali ERBAŞ
Prof. Dr. Mustafa FAYDA
Prof. Dr. Huriye MARTI
Prof. Dr. Eyüp BAŞ
Doç. Dr. Selim ARGUN

Editörler

Prof. Dr. Eyüp BAŞ
Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU
Prof. Dr. Gülgün UYAR
Prof. Dr. Halide ASLAN
Prof. Dr. Kasım ŞULUL
Prof. Dr. M. Bahaüddin VAROL
Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN
Doç. Dr. Mustafa Necati BARİŞ
Doç. Dr. Nihal ŞAHİN UTKU

İlmi Araştırma Ekibi

Dr. Aygün YILMAZ UZUNÖZ
Dr. Elif Kübra ASLANDOĞDU
Dr. Esra ERDOĞAN ŞAMLIOĞLU
Dr. Muharrem Samet BİLGİN
Dr. Nejla CEYHAN
Dr. Remziye SEÇEN
Esra KÖŞELİ
Feyza KAPLAN
Haluk Zahid KIZILYER
Muhammed Ali TUZLU
Okan UZUNÖZ
Tuğba TÜRKAN

Edebi Redaksiyon

Prof. Dr. Münire Kevser BAŞ
Doç. Dr. Bedia KOÇAKOĞLU
Ahmet BELADA

Sanat Yönetmeni

M. Sadreddin ÖZÇİMİ

Sanat Koordinatörü

Ali Ulvi MIHOĞLU

Görsel Editörleri

Doç. Dr. Nihal ŞAHİN UTKU
Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU

Son Okuma

Prof. Dr. Huriye MARTI
Doç. Dr. Fatih KURT
Dr. Hale ŞAHİN

Harita ve İnfografikler

Erol POLAT
Alaaddin ŞAHİN

Kapak Minyatürleri

Jahongir ASHUROV
Nakkaşhane

Grafik-Tasarım

Emre YILDIZ
Hüsniye ÇOMAK

Tashih ve Baskı Takip

Esma ÇETİN
Zeynep Selin TERZİ

Eser Yayın Kurulu Kararı: 10.07.2025/78

1. Baskı, Ankara, Ağustos 2025

ISBN: 978-625-435-986-6 (Tk)
978-625-435-988-0 (2.c)
2025-34-Y-0003-2803
Sertifika No: 46325

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın Tic. San. Ltd. Şti.
Akçaburgaz Mh. 137. Sk. No: 12 Esenyurt - İstanbul
Tel: 444 62 18 • Sertifika No: 71320

© Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı
No: 147/A 06800 Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 294 43 93 / Faks: (0312) 294 42 57
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr
www.diyanet.gov.tr

ﷺ

E Ş S İ Z
REHBER
HAZRETİ
MUHAMMED
ve
ASR-I SAÂDET
-KONULU SİYER-

CİLT
2



İçindekiler

BÖLÜM

Asr-ı Saâdet'te İnanç, İbadet ve Ahlâk

Şirkten Tevhide Allah İnancı	10
Vahiy Tasavvuru	20
Kutsal Kitap Bilgisi ve Algısı	26
Nübüvvet ile İlgili Bilgiler ve Algılar	34
Melek, Cin ve Şeytan İnancı	45
Ölüm ve Sonrası ile İlgili İnanışlar	54
Halk İnanışları	62
İhtida Olgusu ve İslâm'a Giriş Örnekleri	71
İnanç Grupları	78
İnanç Hürriyeti	87
İbadet Algısı	92
İbadet ve Temizlik İlişkisi	100
Dua ve Teslimiyet Kültürü	106
Kible Tasavvuru	113
Namaz	120
Farz ve Nafle Namazlar	125
Cuma ve Bayram Namazları	133
Cenaze Namazı	140
Oruç	145
Zekât	152
Yardımlaşma Kültürü: Sadaka ve Bağış	159
Hac	167
Kurban	180
Ahlâk Anlayışı ve İlkeleri	187

02

BÖLÜM

Asr-ı Saâdet'te Birey, Aile ve Toplum

Yaratılan Canın Kutsallığı: İnsanın Anlam ve Değeri	204
Ailenin Önemi ve Oluşumu	210
Eşler Arası İletişim, Haklar ve Sorumluluklar	218
Neslin Korunması	226
Çocuk Hakları ve Eğitimi	233
Anne-Babaya İyilik	241
Ailede Mahremiyet	248
Evliliğin Sona Erdirilmesi: Boşanma	254
Miras	262
Süt Akrabalığı	268
Evlat Edinme	272
Akrabalık Bağı: Sıla-i Rahim	276
Asabiyet ve Kabilecilikten Ümmet Bilincine	281
Örf ve Âdetlerin Dönüşümü	290
Etnik Unsurlar	300
Sosyal Sınıflar	305
Dinî Gruplar	310
Toplumun Sözcü ve Temsilcileri	314
Hakları ve Konumuyla Kadın	323
Toplumun Geleceği: Çocuklar ve Gençler	333
Toplumun Bereketi: Yaşlılar	342
Topluma Emanet Edilenler: Yetim ve Öksüzler	348
Toplumda Hatırı Gözetilenler: Engelliler	353
Kölelik ve Cariyelik	360
Bir Arada Yaşama Tecrübesi	368

içindekiler

03 BÖLÜM

Asr-1 Saâdet'te
Çevre

İnsan, Çevre, Mekân İlişkisi	378
Ölçülü Tüketim Bilinci	381
Çevrenin Korunması ve Temizliği	388
Suya Saygı ve Su Kullanma Bilinci	396
Mera, Ekili Alan Oluşturma ve Ağaçlandırma	407
Hayvanlara Merhamet Duyarlılığı	412
Çevreyi Güzelleştirme ve İmar Bilinci	419
Doğal ve Kültürel Mirasın Gelecek Nesillere Aktarılması	426
Doğal Afetlere Karşı Yaklaşım	433

04 BÖLÜM

Asr-ı Saâdet'te Sağlık ve Tıp

Ruh ve Beden Sağlığının Korunması	442
Sağlıklı ve Helal Beslenme	445
Kişisel Bakım ve Temizlik	452
Bedenin Talim ve Terbiyesi	458
Seyahate Teşvik	466
Sağlık ve Hastalık Algısı	471
Tıp Bilgisi ve Sağlık Hizmeti Verenler	474
Hastalıklar ve Tedavi Yöntemleri	482
İlaç Bilgisi ve Eczacılık	488
Tedavi İmkân ve Mekânları	496
Hamilelik, Doğum, Anne ve Çocuk Sağlığı	501
Salgın Hastalıklar ile Mücadele	507
Tıp Ahlâkı	513
KAYNAKLAR	517



TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI
DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

EŞSİZ REHBER HZ. MUHAMMED
ve ASR-I SAÂDET (3. Cilt)

Genel Yayın No: 2803 • Kaynak Eserler: 303

Genel Koordinatör

Prof. Dr. Huriye MARTI

Proje Koordinatörü

Prof. Dr. Eyüp BAŞ

Yayın Yönetmeni

Cafer Tayyar DOYMAZ

Koordinasyon

Önder ÖZKAN
Dr. Hale ŞAHİN

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Ali ERBAŞ
Prof. Dr. Mustafa FAYDA
Prof. Dr. Huriye MARTI
Prof. Dr. Eyüp BAŞ
Doç. Dr. Selim ARGUN

Editörler

Prof. Dr. Eyüp BAŞ
Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU
Prof. Dr. Gülgün UYAR
Prof. Dr. Halide ASLAN
Prof. Dr. Kasım ŞULUL
Prof. Dr. M. Bahaüddin VAROL
Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN
Doç. Dr. Mustafa Necati BARİŞ
Doç. Dr. Nihal ŞAHİN UTKU

İlmi Araştırma Ekibi

Dr. Aygün YILMAZ UZUNÖZ
Dr. Elif Kübra ASLANDOĞDU
Dr. Esra ERDOĞAN ŞAMLIOĞLU
Dr. Muharrem Samet BİLGİN
Dr. Nejla CEYHAN
Dr. Remziye SEÇEN
Esra KÖŞELİ
Feyza KAPLAN
Haluk Zahid KIZILYER
Muhammed Ali TUZLU
Okan UZUNÖZ
Tuğba TÜRKAN

Edebi Redaksiyon

Prof. Dr. Münire Kevser BAŞ
Doç. Dr. Bedia KOÇAKOĞLU
Ahmet BELADA

Sanat Yönetmeni

M. Sadreddin ÖZÇİMİ

Sanat Koordinatörü

Ali Ulvi MIHOĞLU

Görsel Editörleri

Doç. Dr. Nihal ŞAHİN UTKU
Prof. Dr. Fatih ERKOÇOĞLU

Son Okuma

Prof. Dr. Huriye MARTI
Doç. Dr. Fatih KURT
Dr. Hale ŞAHİN

Harita ve İnfografikler

Erol POLAT
Alaaddin ŞAHİN

Kapak Minyatürleri

Jahongir ASHUROV
Nakkaşhane

Grafik-Tasarım

Emre YILDIZ
Hüsnüye ÇOMAK

Tashih ve Baskı Takip

Esmâ ÇETİN
Zeynep Selin TERZİ

Eser Yayın Kurulu Kararı: 10.07.2025/78

1. Baskı, Ankara, Ağustos 2025

ISBN: 978-625-435-986-6 (Tk)
978-625-435-989-7 (3.c)
2025-34-Y-0003-2803
Sertifika No: 46325

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın Tic. San. Ltd. Şti.
Akçaburgaz Mh. 137. Sk. No: 12 Esenyurt - İstanbul
Tel: 444 62 18 • Sertifika No: 71320

© Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı
No: 147/A 06800 Çankaya/ANKARA
Tel: (0312) 294 43 93 / Faks: (0312) 294 42 57
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr
www.diyanet.gov.tr

ﷺ

E Ş S İ Z
R E H B E R
H A Z R E T İ
M U H A M M E D

ve
A S R - İ S A Â D E T
- K O N U L U S İ Y E R -

CİLT
3



içindekiler

BÖLÜM

Asr-ı Saâdet'te Siyaset ve Yönetim

Siyaset Anlayışı	10
Yönetim ve İdari Yapılanma	19
Meşruiyet Anlayışı	27
Biat ve İtaat Kültürü	33
Ortak Akıl: İstişare	43
Ehliyet ve Liyakat	52
Adalet	60
Adli Yapı ve Hukuki İşleyiş	67
Mali İdare	77
Toprak Yönetimi	81
İç ve Dış Güvenliğin Temini	94
Askerî Teşkilatlanma ve Ordu İdaresi	105
Diplomasi Kültürü	113
Barış ve Savaş Algısı	121

02 BÖLÜM

Asr-ı Saâdet'te Ekonomi ve Çalışma Hayatı

Üretim ve Tüketim Kültürü	132
Ödeme Araç ve Yöntemleri	142
Ticaret	147
Tarım	153
Hayvancılık	160
Meslekler ve Zanaat Dalları	166
İktisadi Usûl ve Uygulamalar	180
Beytûlmâl'in Gelir ve Giderleri	187
Çalışma ve Üretimin Teşviki	192
İş Ahlâkının Gelişimi	197
Helal Kazanç	201
Emeğe Saygı	205
Üretici ve Tüketici Haklarının Korunması	210
Pazarın Denetim ve Kontrolü	216
Paylaşma Ahlâkı: Cömertlik ve İnfak	220
İsrafın Önlenmesi ve Tüketim Adabı	227
Faizin Yasaklanması	231

İçindekiler

03 BÖLÜM

Asr-1 Saâdet'te İlim, Kültür ve Sanat

Bilginin Değeri ve Öğrenmeye Teşvik	238
Bilginin Aktarımında Sözlü Gelenek	245
Kaydetme Kültürü: Yazı ve Yazılı Belgeler	253
Okuryazarlık	260
Kitap Kültürü	265
Eğitim Öğretimin Mahiyeti ve Konuları	270
Eğitim Öğretim Usûlü	274
Eğitim Öğretimde Öğrenen ve Öğreten Etkileşimi	280
Eğitim Öğretimde İmkân ve Mekânlar	286
Dil ve Edebiyat	292
Mûsikî	301
El Sanatları	310
Mimari	318

04 BÖLÜM

Asr-ı Saâdet'te Gündelik Hayat

Zamanı Bölümleme ve Takvim Bilgisi	330	Hiciv ve Mizah Kültürü	486
Ağırlık, Uzunluk ve Alan Ölçüleri	337	Selamlaşma Kültürü	495
Para Birimleri ve Piyasa Fiyatları	342	Komşuluk İlişkileri	500
Hava Olayları ve İklim Bilgisi	352	İkram ve Ağır lama	508
Yolculuk ve Seyahat Kültürü	358	Yeme-İçme ve Sofra Kültürü	517
Bitki Bilgisi ve Kullanım Alanları	367	Hediyeleşme	527
Hayvanlarla İlgili Bilgi ve Kültür	376	Bayramlaşma	534
Avlanma ve Av Alışkanlıkları	383	Giyim-Kuşam ve Süslenme Kültürü	540
Sosyal Yardımlaşma ve Vakfetme Kültürü	390	Ad Koyma, İsim, Künye, Lakap Kültürü	546
Emanet Hassasiyeti	398	Doğum Öncesi ve Sonrası Gelenekler	556
Yemin ve Yeminleşme	403	Evlilik Öncesi ve Sonrası Gelenekler	562
Toplumsal Hayatta Dinî Mekânlar	411	Hastalık ve Ziyaret Adabı	571
Kutlama ve Tören Kültürü	419	Ölüm Olgusu	578
Askerî Sefer Gündemi ve Hazırlıkları	427	Cenaze ve Defin Kültürü	583
Yerleşim Kültürü	436	Matem Kültürü ve Kabir Ziyaretleri	589
Ev/Çadır Eşyaları ve Düzeni	445	Su ve Temizlik Kültürü	597
Güvenliğin Temini	454	Ailede İş ve Sorumluluk Paylaşımı	603
Olumsuz Davranışları Düzeltme Ahlâkı	462	Dargınlıklar ve Uzlaştırma Kültürü	608
Olumlu Davranışları Temsil Ahlâkı	470	Uğur ve Uğursuzluk Anlayışı	614
Eğlence Alışkanlıkları	478	Rüya ve Rüya Yorumu	620
		KAYNAKLAR	629